

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Сергій ОКОВИТИЙ

« 09 » 06 2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи

Олег МАРЕНКОВ

« 09 » 06 2025 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
для здобуття ступеня доктора філософії
на основі освітнього ступеня магістра
(освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)

за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету економіки

від « 08 » 06 2025 р.; протокол № 12

Голова вченої ради

Тетяна ГРИНЬКО

Дніпро-2025

Програма вступного іспиту для конкурсного відбору вступників до аспірантури для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) –Дніпро: ДНУ, 2025.

Програма вступного іспиту ухвалена:

на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
(протокол № 12 від 02.06 2025 р.)

Завідувачка кафедри фінансів, банківської
справита страхування

/ Оксана ЛЕВКОВИЧ/

та на засіданні науково-методичної ради факультету економіки

від « 02 » 06 2025 р., протокол № 12

Голова

/Оксана ЛЕВКОВИЧ/

1. ЗМІСТ РОЗДІЛІВ ТА ТЕМ ДИСЦИПЛІН

1. Гроші і кредит як вартісні категорії ринкової економіки

Походження та необхідність грошей. Сутність та функції грошей. Гроші та властивості грошей. Суть грошового обігу. Структура грошового обігу. Готівковий грошовий обіг. Безготівковий грошовий обіг, його класифікація та принципи організації. Форми безготівкових розрахунків. Форми грошей, що знаходяться в обігу. Поняття, структура, місце грошового ринку. Функції грошей та грошові агрегати. Їх зв'язок. Поняття грошової маси та її структурна характеристика в різних країнах. Дорогоцінні метали та гроші.

Кредит як вартісна категорія ринкової економіки. Кредитна система, її структура. Економічні чинники необхідності кредиту. Банківський кредит та його економічні межі.

Попит та пропозиція грошей. Механізми регулювання грошової маси. Центробанк, його призначення та функції. Грошово-кредитна політика НБУ. Важелі грошово-кредитного саморегулювання ринку. Інструменти грошово-кредитної політики. Операції на відкритому ринку. Типи операцій на відкритому ринку. Переваги операцій на відкритому ринку порівняно з іншими засобами грошово-кредитного ринку.

Управління обов'язковими резервами. Норма обов'язкового резерву. Визначення та функціональне призначення обов'язкового банківського резерву. Резервні вимоги та їх обсяг. Позитивні та негативні риси змін у резервних вимогах.

Регулювання облікової ставки. Механізми впливу на масу грошей. Зміни облікової ставки відповідно до розвитку окремих фаз економічного циклу.

Інфляція: сутність, закономірність розвитку та особливості прояву в економіці України. Валютна політика, валютне регулювання та контроль. Платіжний баланс, його роль у формуванні валютного курсу.

Теорії грошово-кредитного регулювання у системі регулювання економіки. Теорії грошей. Теорія кредиту.

2. Фінансова форма одержавлення національного продукту

Державні фінанси, як одержавлена частина національного продукту, історично перша сфера фінансової системи. Залежність розвитку державних фінансів від історичного, економічного та соціального навколишнього середовища. Державні фінанси як юридичне регламентовані економічні відносини з приводу формування і розподілу обмежених грошових централізованих фондів. Держава і товарно-грошове господарство визначальні чинники розвитку державних фінансів. Дискусійні проблеми. Сутність, специфіка та особливості розвитку фінансів державного сектору економіки.

Функція формування обмежених централізованих фондів - державні доходи, функція розподілу цих фондів, державні видатки. Контрольна функція - забезпечення збалансованості між формуванням і використанням обмежених централізованих фондів, її прагматичний вихід, фінансовий контроль як функція державного управління.

Державні доходи, склад, чинники зростання. Податки основа державних доходів. Проблеми ефективності оподаткування та регулювання ринкової економіки. Державні позики та емісійний доход. Проблеми використання доходів від приватизації державного майна. Фінансові форми і методи державного втручання у ринкову економіку з метою підвищення конкурентоспроможності національної економіки взагалі та експортних ланок, зокрема. Фінансова політика як важлива складова економічної політики держави. Вдосконалення фінансових методів державного регулювання. Бюджетний менеджмент.

Податкова політика держави. Політика прискореної амортизації як інструмент прискорення оборотності основного капіталу. Особливості податкової політики української держави на сучасному етапі економічного розвитку. Проблеми стратегії і тактики податкової політики.

3. Державний бюджет. Державний кредит і державний борг

Бюджетний дефіцит, причини його виникнення і макроекономічні наслідки. Види бюджетного дефіциту. Збільшення доходів і зменшення видатків бюджету як шляхи скорочення розміру бюджетного дефіциту. Управління бюджетним дефіцитом.

Інструменти законодавчого регулювання бюджетного дефіциту: секвестр бюджетних видатків, встановлення граничного рівня бюджетного дефіциту як частки ВВП, законодавча заборона бюджетного дефіциту (щодо місцевих бюджетів, поточного бюджету, спеціального фонду бюджету), заборона грошової емісії як джерела фінансування бюджетного дефіциту та купівлі Центральним банком державних цінних паперів на первинному ринку. Фінансування дефіциту. Грошово-кредитна емісія, її наслідки, дохід держави. Сутність державного кредиту як економічної категорії. Державний кредит як особлива форма руху позичкового капіталу. Бюджетний дефіцит як метод анти циклічного регулювання економіки.

Державний борг як наслідок хронічних бюджетних дефіцитів та розвитку державного кредиту. Структура боргу: відповідно до термінів погашення (коротко- середньо- та довгостроковий), валюти розміщення резидентності кредиторів (внутрішній і зовнішній), отримувача запозичених ресурсів (прямий і гарантований). Наслідки росту державного боргу. Управління державним боргом.

Фінансова безпека в системі національної безпеки держави. Основні концепції, стратегії та складники фінансової безпеки. Бюджетна й боргова безпеки та механізми їх реалізації. Фінансова безпека підприємств, домогосподарств, її оцінка та засоби забезпечення.

4. Фінансовий ринок як специфічна сфера руху позичкового капіталу

Фінансовий ринок як специфічна сфера формування і руху позичкового капіталу. Фінансовий ринок як один з головних фінансових інститутів ринкової економіки, трансформації заощаджень в інвестиції. Кругообіг позичкового капіталу на фінансовому ринку. Заощадження та інвестиції як економічні категорії, що реалізуються на фінансовому ринку. Суб'єкти фінансового ринку.

Внутрішня структура фінансового ринку: ринок цінних паперів (фондовий ринок) та ринок банківських позичок. Структура фондового ринку. Функції ринку державних цінних паперів. Механізми ринку цінних паперів уряду. Форми емісії цінних паперів уряду. Цінні папери як інструменти фінансового ринку. Юридична та економічна сутність цінних паперів. Сфери ринку цінних паперів; ринок капіталів (фондовий); ринок довгострокових та безстрокових фінансових інструментів; грошовий ринок як ринок короткострокових фінансових інструментів, його особа сфера валютний ринок як ринок девізів (розрахункових документів в іноземній валюті). Ринок фінансових деривативів як ринок термінових паперів. Фінансовий інжиніринг. Хеджування фінансових ризиків.

Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Кредитний ринок. Валютний ринок. Міжнародний фінансовий ринок. Державне регулювання фінансового ринку і ринку фінансових послуг, його сутність і значення. Проблеми підвищення ефективності та ліквідності фінансового ринку.

Поняття інфраструктури фінансового ринку як необхідної умови та складової ринку. Вплив інфраструктури на розвиток фінансового ринку. Структура і складові інфраструктури фінансового ринку. Суб'єкти інфраструктури фінансового ринку.

Концептуальні положення організації взаємодії фінансових потоків. Організація руху фінансових потоків у дослідженні стану фінансових ринків. Фінансові інновації в системі сталої взаємодії руху фінансових потоків. Фондові індекси у відображенні сталості руху та перерозподілу фінансових ресурсів.

5. Фінансово-кредитні установи

Банки в процесі економічного відтворення. Банки України на валютному та фондовому ринку. Роль банківського кредиту в розвитку економіки. Кредитно-інвестиційний портфель банку. Його склад, структура і засоби запобігання виникненню проблемних кредитів. Ощадна справа і роль банків в обслуговуванні населення.

Стратегічний менеджмент у банку. Бізнес-планування в банку. Система обліку в комерційному банку. Банківські об'єднання. Управління системою платежів і розрахунків у національній валюті. Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності банку. Банківський маркетинг. Управління персоналом банку. Управління банківськими ризиками. Управління безпекою банку. Управління активами та пасивами. Управління пасивами банку. Управління активами банку. Інформаційні системи банків. Менеджмент інновацій на ринку банківських послуг.

Страховий захист. Джерела забезпечення страхового захисту. Соціальне й комерційне страхування. Страховий менеджмент і його основні завдання. Опрацювання стратегії й визначення оптимальної структури страховика, організація бізнес-планування та бюджетування, забезпечення раціонального формування й використання ресурсного потенціалу компанії, управління страховим портфелем, активізація маркетингової й інвестиційної діяльності. Управління грошовими потоками Основи управління ризиком.

Сутність страхової послуги, її природа та вартість. Вдосконалення класифікації страхових послуг. Тарифна політика в страхуванні. Особисте страхування. Специфіка окремих видів (програм) страхування. Майнове страхування. Перестрахування і його проблематика в Україні.

Грошові доходи, витрати і фінансовий результат страховика. Особливості структури доходів, витрат і визначення прибутку страховика. Чинні умови й проблеми оподаткування страхових організацій. Страхові резерви і платоспроможність страховика. Проблеми забезпечення фінансової стійкості страховиків. Страховий ринок і перспективи його розвитку.

Підприємства з професійної діяльності на фондовому ринку. Компанії з управління активами. Депозитарні послуги: зберігачі та реєстратори. Організатори торгівлі на фондовому ринку. Формування ресурсів професійних учасників фондового ринку. Управління ресурсами професійних учасників фондового ринку. Доходи, витрати і фінансові результати професійних учасників фондового ринку.

Кредитні спілки та їх роль у формуванні конкурентного ринку кредитування.

Адміністратори пенсійних фондів. Недержавні пенсійні фонди.

Інститути спільного інвестування.

Інші небанківські фінансові та нефінансові установи, що мають право надавати фінансові послуги.

6. Фінанси підприємств реального сектору економіки

Проблеми формування і використання фінансових ресурсів підприємств. Концепції управління фінансовими ресурсами підприємств. Оптимізація джерел формування фінансових ресурсів підприємств. Аналіз і оцінка розміщення фінансових ресурсів підприємств і ефективності їх використання. Управління капіталом підприємств.

Капітал як об'єкт фінансового менеджменту. Концепції управління капіталом. Розробка політики формування і використання оборотного капіталу. Джерела його фінансування та їх оптимізація. Основний капітал підприємства, оптимізація його структури та джерел фінансування Структура капіталу. Методи оцінки вартості підприємств та ефективності використання оборотного та основного капіталу.

Інвестиційна діяльність підприємств. Капітальні інвестиції та джерела їх фінансування. Нарахування та використання амортизаційних відрахувань для фінансування капітальних інвестицій. Капіталізація прибутку та його використання для забезпечення капітальних інвестицій. Оцінка ефективності інвестиційних проєктів з врахуванням інвестиційних ризиків.

Удосконалення управління прибутковістю підприємств. Обґрунтування стратегії управління формуванням прибутку. Вдосконалення визначення та оцінки прибутковості діяльності підприємств. Розробка політики ціноутворення на підприємстві та формування доходів. Вдосконалення методики калькулювання собівартості продукції та її вплив на прибутковість. Шляхи зниження збитковості виробництва і реалізації продукції.

Підвищення фінансової стійкості підприємств. Методичні підходи до оцінювання платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємств. Удосконалення управління грошовими потоками для забезпечення їх синхронізації та підвищення платоспроможності підприємств.

7. Сфера міжнародних фінансів

Міжнародні фінанси, їх сутність, функції, значення і роль в економічному розвитку. Зв'язок національних фінансів з міжнародними. Проблеми, протиріччя. Основні складові та суб'єкти міжнародних фінансів. Проблеми регулювання міжнародних фінансів.

Міжнародна валютна система, її особливості, зв'язок з національними валютними системам Світовий фінансовий ринок, міжнародні фінансові потоки. Міжнародні операції і міжнародні розрахунки. Платіжний баланс, його особливості, проблеми структури і балансування. Притік (відтік) капіталу. Регулювання платіжного балансу.

Розвиток міжнародних та регіональних фінансових інститутів. Міжнародні фінансові організації в системі транснаціонального руху капіталів. Україна і міжнародні фінансові інституції (МФІ). Взаємовідносини України з кредиторами на зовнішньому фінансовому ринку. Взаємовідносини України з Міжнародним валютним фондом (МВФ). Співпраця України з Світовим банком. Взаємовідносини України з Європейським банком реконструкції і розвитку (ЄБРР).

8. Методологія та організація наукових досліджень

Види наук і класифікація економічних наук. Загальні проблеми розвитку економічної науки на сучасному етапі. Поняття наукових категорій. Наукові економічні категорії. Класифікація та основні етапи науково-дослідної роботи.

Організація науки і наукових досліджень в Україні. Наукові установи та кадри країн. Напрями наукових досліджень. Наукові школи та їх сутнісні ознаки. Типи наукових шкіл та умови ефективної професійної діяльності.

Загальна методика наукового дослідження. Інформаційні джерела наукового дослідження. Поняття метода наукового дослідження. Різновиди методів наукового дослідження. Поняття наукового закону та їх роль у науковому дослідженні.

Основні типи наукових теорій. Мета, структура і функція теорії. Гіпотетико-дедуктивний, аксіоматичний метод побудови наукових теорій. Математизація теоретичного знання. Методичні аспекти математизації. Неметричні аспекти математизації теоретичних знань.

Загальні вимоги до організації проведення науково-дослідної роботи. Організація та планування наукових досліджень. Складання робочого плану виконання роботи.

Основні методичні підходи до формування окремих розділів дослідницької роботи. Особливості формування звітів виконання економічних наукових досліджень. Порядок підготовки рукопису дисертації за економічними напрямками досліджень. Етапи реалізації та оформлення результатів наукового дослідження. Правила оформлення результатів науково-дослідної роботи. Впровадження та ефективність наукових досліджень.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЗАПРОПОНОВАНИХ ДЛЯ ІСПИТУ

Вступні випробування проводяться за рішенням екзаменаційної комісії за білетами. Для підготовки відповіді використовують екзаменаційні листки, що зберігаються в особовій справі вступника.

З програмами вступних випробувань, переліком питань, порядком проведення вступних випробувань за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, вступники мають змогу ознайомитися на офіційному сайті ДНУ.

Рівень знань вступників оцінюється екзаменаційною комісією за стобальною системою. Результати проведення вступного випробування оформляються протоколом, в якому фіксуються екзаменаційні питання. На кожного вступника ведеться окремий протокол.

Протоколи прийому вступних випробувань після затвердження зберігаються в особовій справі вступника.

Питання, запропоновані для вступників в аспірантуру за ОНП Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок в 2025 р.

1. Гроші і кредит як вартісні категорії ринкової економіки

Походження і необхідність грошей. Сутність та функції грошей. Гроші та властивості грошей.

Суть, вити та структура грошового обігу. Грошові потоки в економіці.

Грошовий ринок та грошові системи.

Механізм формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика. Роль грошей в ринковій економіці. Інфляція та грошові реформи.

Засади банківського кредитування і прийняття рішень про надання позички. Форми кредитів та процес банківського кредитування.

Кредитний портфель банку, його класифікація і аналіз. Проблемні позички і засоби реструктуризації безнадійних боргів. Створення резерву для покриття можливих втрат від кредитних операцій.

Фінансове посередництво на грошовому ринку. Центробанк його призначення та функції. Грошово-кредитної політика НБУ.

2. Фінансова форма одержавлення національного продукту

Державні фінанси, як одержавлена частина національного продукту, історично перша сфера фінансової системи, як юридичне регламентовані економічні відносини з приводу формування і розподілу обмежених грошових централізованих фондів.

Держава і товарно-грошове господарство.

Функції централізованих фондів.

Державні доходи, склад, чинники зростання.

Податки як основа державних доходів. Проблеми ефективності оподаткування та регулювання ринкової економіки

Державні позики та емісійний доход. Проблеми використання доходів від приватизації державного майна.

Фінансові форми і методи державного втручання у ринкову економіку з метою підвищення конкурентоспроможності національної економіки взагалі та експортних ланок, зокрема.

Теоретичні правові та організаційні засади податкового менеджменту. Облік платників податків.

Адміністрування податкових зобов'язань. Адміністрування та управління податковим боргом.

Облік податкових надходжень.

Контроль податкових органів у сфері оподаткування юридичних та фізичних осіб.

3. Державний бюджет. Державний кредит і державний борг

Бюджетний дефіцит, його види, причини виникнення і макроекономічні наслідки. Управління бюджетним дефіцитом. Інструменти законодавчого регулювання бюджетного дефіциту.

Сутність державного кредиту як економічної категорії. Державний кредит як особлива форма руху позичкового капіталу.

Бюджетний дефіцит як метод антициклічного регулювання економіки.

Державний борг як наслідок хронічних бюджетних дефіцитів та розвитку державного кредиту. Структура боргу. Наслідки росту державного боргу.

Управління державним боргом.

4. Фінансовий ринок як специфічна сфера руху позичкового капіталу

Фінансовий ринок як специфічна сфера формування і руху позичкового капіталу, як один з головних фінансових інститутів ринкової економіки, трансформації заощаджень в інвестиції.

Кругообіг позичкового капіталу на фінансовому ринку. Заощадження та інвестиції як економічні категорії, що реалізуються на фінансовому ринку.

Суб'єкти та внутрішня структура фінансового ринку: ринок цінних паперів (фондовий ринок) та ринок банківських позичок.

Структура та функції фондового ринку

Сфери ринку цінних паперів, характеристика складових.

Теоретичні основи управління фінансовими ризиками. Управління інвестиційними, кредитними, валютними, відсотковими ризиками. Особливості ризиків неплатоспроможності суб'єктів господарювання.

Фінансовий інжиніринг. Хеджування фінансових ризиків на ринку строкових угод.

Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи.

Кредитний ринок.

Валютний ринок.

Міжнародний фінансовий ринок. Державне регулювання фінансового ринку і ринку фінансових послуг, його сутність і значення. Проблеми підвищення ефективності та ліквідності фінансового ринку.

Поняття, структура, складові інфраструктури фінансового ринку як необхідної умови та складової ринку інфраструктури фінансового ринку. Суб'єкти інфраструктури фінансового ринку.

Концептуальні положення організації взаємодії фінансових потоків. Організація руху фінансових потоків у дослідженні стану фінансових ринків.

5. Фінансово-кредитні установи

Банки в процесі економічного відтворення. Банківська система України та її роль на фінансових ринках.

Основні засади фінансового менеджменту в банку.

Стратегічне управління банківською діяльністю.

Система планування банківської діяльності.

Управління капіталом банку. Управління зобов'язаннями банку. Управління активами та пасивами банку.

Управління кредитним та інвестиційним портфелем банку.

Управління ліквідністю та прибутковістю банку.

Стратегічний менеджмент у банку. Бізнес-планування в банку. Система обліку в комерційному банку. Банківські об'єднання. Управління системою платежів і розрахунку у

національній валюті. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності банку. Банківський маркетинг. Управління персоналом банку. Управління банківськими ризиками. Управління безпекою банку. Управління активами та пасивами. Управління пасивами банку. Управління активами банку.

Інформаційні системи банків. Менеджмент інновацій на ринку банківських послуг.

Страховий захист. Види та характеристика соціального та комерційного страхування.

Організація фінансів страхової компанії. Фінансові ресурси, активи, грошові потоки страхової компанії.

Страховий маркетинг: сутність та значення у сфері сучасного бізнесу. Цінова та збутова політики страхової компанії.

Страхові резерви. Їх склад та порядок формування.

Управління страховими ризиками.

Управління податковими платежами страхової компанії.

Оцінювання фінансового стану страхової компанії.

Підприємства з професійної діяльності на фондовому ринку. Компанії з управління активами.

Управління ресурсами професійних учасників фондового ринку. Доходи, витрати і фінансові результати професійних учасників фондового ринку.

Кредитні спілки та їх роль у формуванні конкурентного ринку кредитування.

Адміністратори пенсійних фондів. Недержавні пенсійні фонди.

Інститути спільного інвестування.

Інші фінансові та нефінансові установи, що мають право надавати фінансові послуги.

6. Фінанси підприємств реального сектору економіки

Формування і використаних фінансових ресурсів підприємств.

Управління фінансовими ресурсами підприємств.

Аналіз і оцінка розміщення фінансових ресурсів підприємств і ефективності їх використання.

Управління капіталом підприємств.

Методи оцінки вартості підприємств та ефективності використання оборотного та основного капіталу.

Інвестиційна діяльність підприємств.

Нарахування та використання амортизаційних відрахувань для фінансування капітальних інвестицій.

Оцінка ефективності інвестиційних проектів з врахуванням інвестиційних ризиків.

Управління прибутком та прибутковістю підприємств. Капіталізація прибутку та його використання для забезпечення капітальних інвестицій.

Розробка політики ціноутворення на підприємстві та формування доходів.

Підвищення фінансової стійкості підприємств.

Методичні підходи до оцінювання платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості підприємств.

Удосконалення управління грошовими потоками для забезпечення їх синхронізації та підвищення платоспроможності підприємств.

7. Сфера міжнародних фінансів

Міжнародні фінанси. Їх сутність, функції, значення і роль в економічному розвитку. Зв'язок національних фінансів з міжнародними.

Основні складові та суб'єкти міжнародних фінансів.

Проблеми регулювання міжнародних фінансів.

Міжнародна валютна система, її особливості, зв'язок з національними валютними системами.

Світовий фінансовий ринок, міжнародні фінансові потоки.

Міжнародні операції і міжнародні розрахунки.

Платіжний баланс, його особливості, проблеми структури і балансування. Притік (відтік) капіталу. Регулювання платіжного балансу.

Розвиток міжнародних та регіональних фінансових інститутів.

Міжнародні фінансові організації в системі транснаціонального руху капіталів.

Україна і міжнародні фінансові інституції (МФІ).

Взаємовідносини України з кредиторами на зовнішньому фінансовому ринку.

Взаємовідносини України з Міжнародним валютним фондом (МВФ).

Співпраця України з Світовим банком. Взаємовідносини України з Європейським банком реконструкції і розвитку (ЄБРР).

8. Методологія та організація наукових досліджень

Наука та наукове дослідження. Методологія наукового дослідження. Особливості методології досліджень в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Система багаторівневої вищої освіти та підготовки наукових кадрів в Україні.

Загальна методика наукового дослідження. Особливості методики наукового дослідження в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Інформаційні джерела наукового дослідження з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку. Методи наукових досліджень.

Закони та їх роль в науковому дослідженні.

Методи аналізу та побудови теорії, їх особливості в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

Аналіз та оформлення результатів наукових досліджень.

Структура білету

Білет складається з 5 теоретичних питань:
4 питання з розділів 1-8, 1 питання з 9 розділу

Критерії оцінки відповідей

Загальна оцінка 200 балів. Кожна відповідь на питання оцінюється до 40 балів:

5-10 балів виставляється вступнику в аспірантуру, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу, основних понять з фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, допускає істотні помилки з визначеннями вартісних категорій ринкової економіки, державного бюджету та державного кредиту; змісту, структури та архітектури фінансових ринків та особливостей діяльності їх учасників; основних складових та суб'єктів міжнародних фінансів; управління фінансовими ресурсами підприємств; особливостей наукових досліджень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

11-20 бали виставляється вступнику в аспірантуру, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у застосуванні основних методів досліджень фінансових ринків та окремих їх представників і відчуває труднощі при вирішенні фінансово-кредитних проблем. Нездатний до аналізу та узагальнення загально економічних та суто фінансових явищ та процесів, користується в відповідях лише матеріалами конспекту лекцій.

21-30 балів виставляється вступнику в аспірантуру, який твердо знає програмний матеріал, грамотно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на запитання стосовно запобігання фінансових втрат, організації ефективного ризик-менеджменту та управлінських дій щодо формування та реалізації політик ціноутворення та збуту, вміло аналізує наслідки впливу зовнішніх та внутрішніх економічних та інших факторів, здійснює експертні висновки. В відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

31-40 балів виставляється вступнику в аспірантуру, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпано, послідовно, грамотно и логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою фінансової, інформаційної та іншої безпеки, ефективного та прибуткового функціонування та створення сприятливих умов для економічного розвитку як державних фінансів, так і приватних фінансово-кредитних установ на різних фінансових ринках, ресурсів та фінансово-економічних процесів у державі та міжнародних фінансових ринках. При цьому студент не зазнає труднощів з відповіддю на завдання з сучасного фінансового менеджменту підприємства й фінансово-кредитної установи, регіону, держави, оцінок впливу, аналізу та визначення наслідків таких дій. Правильно використовує існуючу законодавчу та нормативну базу, знає особливості співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, показує обізнаність за монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

При остаточній оцінці результатів виконання завдання враховується здатність фахівця:

- застосувати правила, закони, методи, принципи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у конкретних ситуаціях;
- аналізувати і оцінювати факти, події у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, та економічної безпеки;
- викладати матеріали логічно, послідовно з демонстрацією економічного світогляду та мислення, застосовувати методи наукових досліджень.

Екзаменаційне завдання розраховано на 2 астрономічні години.

3. ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гроші і кредит як вартісні категорії ринкової економіки;

1. Белова І. В. Дослідження грошово-кредитного ринку: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 147 с.
2. Гроші та кредит [Електронний ресурс]: навч. посібник / О. С. Суздальєва. – Київ: МДУ, 2024. – 169 с. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6038>.
3. Гроші та кредит: підручник / М.І. Савлук [та ін.]; за заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2020. – 602 с.
4. Гроші та кредит: навч. посібник / С. П. Стеценко, В. В. Титок, Н. В. Лисиця [та ін.] ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – Київ : КНУБА, 2024. – 227 с.
5. Іванчук Н. В. Гроші і кредит: навчальний посібник. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія». 2021. 332 с
6. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2020. 191 с.
7. Федішин М.П., Марич М.Г., Жаворонок А.В., Ковальчук Н.О., Попова Л.В., Абрамова А.С. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: навч. посіб. Чернівці: Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича. 2019. 300с.
8. Шевцова, О.Й. Посібник до вивчення дисципліни «Гроші та кредит» . Д.: РВВ ДНУ. 2018. 80с.

2. Фінансова форма одержавлення національного продукту;

1. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2018. 660с.
2. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання : монографія Інна Олександрівна Луніна ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К. 2020. 440 с.
3. Маслій Н. Д. Фінанси публічного сектору: українські реалії та світовий досвід : навчальний посібник. Одеса: Астропринт, 2022. 384с.
4. Музиченко Г. В., Коляда Т. А. Навчальний посібник з дисципліни «Публічні фінанси». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2022. 100с.
5. Розвиток державних фінансів України в умовах глобалізації: колект. монографія за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної. Київ : Ін-т економіки та прогнозування НАН України. 2019. 295с.
6. Фінанси: підручник / [І. О. Лютий та ін.]; за ред. д-ра екон. наук., проф., заслуж. економіста України І. О. Лютого. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 2-ге вид., допов. та перероб. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2023. –715 с
7. Фінанси: підручник / О. Я. Стойко, Д. І. Дема ; за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. – Житомир : Поліський ун-т, 2024. – 317 с.
8. Ярошевич Н.Б. Фінанси: навч. посіб. Львів: Видавництво «Простір-М». 2018. 298 с.

3. Державний бюджет. Державний кредит і державний борг:

1. Алексєєв І. В., Ярошевич Н. Б., Кондрат І. Ю. Бюджетна система: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019.400 с.
2. Бак Н.А., Собкова Н.Д. Бюджетний менеджмент: підручник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. 368с.
3. Качула С. В., Лисяк Л. В., Добровольська О.В. Бюджетний менеджмент: навчальний посібник в схемах і таблицях. Дніпро: Монолит, 2022. 200 с.

4. Котковський В.С., Неізнана О.В., Кужелев М.О., Шевченко Л.Я., Коч Ю.Л. Бюджетний менеджмент: метод. рек. до вивч. дисц. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. 56 с.
5. Крупка М.І., Яструбецька Л.С. Фінансова безпека суб'єктів господарювання: підруч. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 320 с.
6. Луніна І.О. Публічні фінанси в макроекономічній політиці зростання : монографія. К., 2020. 440 с
7. Миськів Г. Бюджетна система : теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях) : навчальний посібник. Львів : Растр-7, 2020. 272 с.
8. Піхоцька О. М., Фурдичко Л. Є., Синютка Н. Бюджетна система: навчальний посібник. Львів: ТНЕУ, 2019. 328 с.
9. Шевцова О.Й., Грама Т.В. Дефіцит державного бюджету як фактор бюджетної безпеки. Теорія та практика управління суб'єктами підприємництва : монографія за заг. ред. Т.В. Гринько. Дніпро: 2020. 460с. , С.396-404.

4. Фінансовий ринок як специфічна сфера руху позичкового капіталу;

1. Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч.посіб. Харків: «Діса плюс», 2020. 312 с.
2. Дубина М.В., Грубляк О.М., Жаворонок А.В., Абрамова А.С., Савчук Д.Г., Ринок А.О фінансових послуг: навчальний посібник. Чернігів, 2018. 352 с.
3. Коваленко Ю. М., Ковернінська Ю. В., Онишко С. В., Кужелев М. О. Фінансовий ринок: підручник. Ірпінь: УДФСУ, 2018. 286с.
4. Луцик-Дубова Т. О. Основні пріоритети зміцнення фінансової безпеки України. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. 2012. Вип. 22(2). С. 277–283.
5. Нечипорук Л. В. Фінансова система: навчально-методичний посібник. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 117 с.
6. Онишко С. В., Коваленко Ю. М., Богріновцева Л. М. Інноватика на фінансових ринках: монографія Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 466 с.
7. Трусова Н. В. , Нестеренко С. А. , Якушева І. Є. Фінансовий ринок: навчальний посібник. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.
8. Якушева І.Є., Демченко І.В. Фінанси домогосподарств: практикум. Мелітополь: ФОП Силаєва О.В., 2021. 158 с.
9. Шевцова О.Й. Кон'юнктура ринку банківських послуг. *Theoretical Foundation in Economics and Management: collective monograph* Boston(USA): Primedia eLaunch: 2022. 872 р., С.417-436, 843-845.
10. Шевцова О.Й. Тутова О.Р. Кредитний ринок: ресурси та ризики. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* . 2022. №9. С.95-102.
11. Юрія Е.О. Фінансове посередництво: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац.ун-т, 2018. 344с.

5. Фінансово-кредитні установи:

1. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страховий менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с
2. Береславська О.І., Кужелев М.О., Ключко Л.А., Пернарівський О.В. Банківська система : навч. Посібник.Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 486 с.
3. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування: навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2020. 350 с.
4. Журавльова Т.О., Макаренко Ю.П.,Тутова Л.Л., Сірко А.Ю. Фінансовий менеджмент у банку: навч.посіб. Дніпро: Пороги, 2021. 360 с.
5. Зянько В. В., Коваль Н. О., Єпіфанова І. Ю. Банківський менеджмент : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2018. 126 с.

6. Клапків Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: Монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 568 с.
7. Кравченко Т. Д. Банківські операції : конспект лекцій з дисципліни «Банківські операції». Маріуполь : ПДТУ, 2019. 60 с.
8. Криленко В.І., Рудь І.Ю. Страховий менеджмент: опорний конспект.: Миколаїв; МНУ ім. В.О. Сухомлинського. 2020. 127с.
9. Левкович О. В. Проблема формування та напрями удосконалення кредитної політики банків України. Організаційно-економічні аспекти розвитку підприємницьких структур в Україні та світі : колект. моногр. за заг. ред. Т. Гринько. Дніпро : Видавець Біла К. О., 2022. С. 240-256. URL: https://www.confcontact.com/2022-kolektyvna-monographiya/kolektyvna_monographiya_2022__maket.pdf
10. Марич М.Г., Федішин М.П., Полагин Д.Д. Банківська безпека: навч. посіб. Кам'янець-Поліський: Аксіома, 2018. 197 с. URL: <https://drive.google.com/open?id=1CpOnbNOLJIWIRxEseboRVnOQQjZXOHm>.
11. Радченко Н.Г. Банківська справа: курс лекцій. Мелітополь: Люкс, 2021. 165 с.
12. Радченко Н.Г., Рубцова Н.М., Якушева І.Є. Банківська справа: практикум. Мелітополь: Люкс, 2021. 162 с.
13. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 228 с.
14. Русул Л.В. Ризик-менеджмент у страхуванні: навч. посіб. Чернівці, ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. 83с. URL: <https://drive.google.com/open?id=1Oms2FkmLyfh7CgKcXUYtYF58hHmnA7cG>
15. Ситник Н.С., Стасишин А.В. Банківська система: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. 580 с.
16. Терещенко Т. Є., Заволока Л. О., Пономарьова О. Б. Страхування (у схемах, таблицях, коментарях): навч. посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. 221с.
17. Тридід О.М., Самородов Б.В., Вядрова І.М. Банківська система : підручник. Львів: «Новий Світ 2000», 2020. 536 с
18. Шевцова О.Й. Горбунова Ю.Р. Управління фінансовою безпекою банку. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2022. № 4. С.104-111
19. Шевцова О.Й. Стратегія управління фінансовою безпекою банку. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету* . –2022. –№8. – С.65–70.

6. Фінанси підприємств реального сектору економіки;

1. Бедринєць М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. К. : Центр учбовот сратури, 2018, 292 с.
2. Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.И, Чубка О.М. Фінанси підприємств: підручник / К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
3. Левкович О.В., Черновіл М.С. Управління оборотними активами промислових підприємств в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2023. № 1. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1035>
4. Левкович О.В. Климова В.А. Управління активами підприємства в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2023. № 2. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/1169>
5. Нешпоренко О. О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств. К.: «Центр учбової літератури», 2021.504 с.
6. Партин Г.О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2018. 388 с.
7. Сусіденко О.В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика: моногр. К.: ЦУЛ. 2021. 580с.
8. Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Бортник С. М., Ткаченко С. О. Фінанси підприємств: підру. Харків : ХНУВС, 2022. 292 с.

9. Фінанси інституційних секторів економіки України. За ред. Т. І. Єфименко. М. М. Єрмошенка. К. : ДННУ "Акад. фін. управління". 2020. 584 с.
10. Фролов С. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: навч. посіб. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ». 2019. 332 с.

7. Сфера міжнародних фінансів

1. Андросова Т.В., Носач Л.Л., Величко К.Ю. Валютно-фінансові операції в міжнародному бізнесі: навчальний посібник. Харків: ХДУХТ, 2019. 217 с.
2. Береславська О. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції : навч. посіб. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 368 с
3. Грінько І. М. Міжнародні фінанси : навч. посіб. для студ. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 109 с.
4. Горбач Л. М., Плотников О. В. Міжнародні фінанси: підручник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 528 с.
5. Лебідь О. В. Міжнародні фінанси та фінансовий менеджмент. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 48 с.
6. Попова Л.В., Марич М.Г., Федішин М.П. Міжнародне страхування: навч. посіб. Чернівці, ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2019. 184 с.
7. Шелудько С. А. Міжнародні стандарти банківської справи: навч. посібник. Київ: Кондор, 2020. 260 с.

8. Методологія та організація наукових досліджень

1. Бориченко К. В., Гудзь А. О., Панфілов О. Є. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посіб для здобувачів вищої освіти 1 курсу магістрат. ф-ту адвокатури та антикорупц. Діяльності. Одеса: Фенікс, 2022. 48 с. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/22511>
2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія та організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках. Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2022. 173 с.
3. Жаворонок А.В., Федішин М.П., Ковальчук Н.О., Полагнин Д.Д. Історія фінансової науки: навч. посібник. Чернівці: ЧНТУ, 2019. 210 с.
4. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я., Юрій Е.О., Гаватюк Л.С. Основи наукових досліджень у професійній діяльності: навчальний посібник. Чернівці: ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2019. 160 с.
5. Методологія і технологія наукових досліджень. Економічні науки (у схемах, визначеннях, прикладах): навч. посіб. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. 56 с.
6. Сінчук О.М., Берідзе Т.М., Барановська М.Л., Данілін О.В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О.В., 2022. 196 с.
7. Шевцова О.Й. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2019. 160с.